

אנשים עם מוגבלות בעידן הדיגיטלי

וצ'סלב קונסטנטינוב

רותם נגר אידלמן

ליטל ברלב

מ-207-22

נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות
COMMISSION FOR EQUAL RIGHTS OF PERSONS WITH DISABILITIES
مفوضية مساواة حقوق الأشخاص ذوي الإعاقة

משרד המשפטים
MINISTRY OF JUSTICE | وزارة العدل

מאירס ג'וינט
ברוקדייל

רקע

- במצגת זו מוצגים נתונים סטטיסטיים על בסיס עיבוד מיוחד של מכון ברוקדייל לנתוני הסקר החברתי של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (למ"ס) משנת 2020¹.
- הסקר מועבר מדי שנה החל משנת 2002, בקרב מדגם מייצג של כ-9,000 אנשים בוגרים (בני 20+) המתגוררים בקהילה, במטרה לברר את המצב החברתי והכלכלי של האוכלוסייה בישראל.
- במהלך שנת 2020 הוטלו הגבלות תנועה וסגרים שנועדו להתמודד עם מגפת הקורונה. בשל הגבלות אלו התבצע עיקר איסוף הנתונים בטלפון ולא פנים אל פנים כבשנים קודמות. השינוי בשיטת איסוף הנתונים פגע בשיעור ההיענות של אנשים עם מוגבלות (בעיקר אנשים עם מוגבלות חמורה).
- הסקר מורכב מחלק קבוע ובו שאלות במגוון תחומי חיים, ומחלק מתחלף המוקדש בכל שנה לנושא חדש הנחקר בהרחבה. בשנת 2020, הנושא שנבחר היה **העידן הדיגיטלי**. במצגת זו רוכזו הנתונים הרלוונטיים בנושא זה בנוגע לאנשים עם מוגבלות.

¹ הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (למ"ס) (2020). הסקר החברתי.

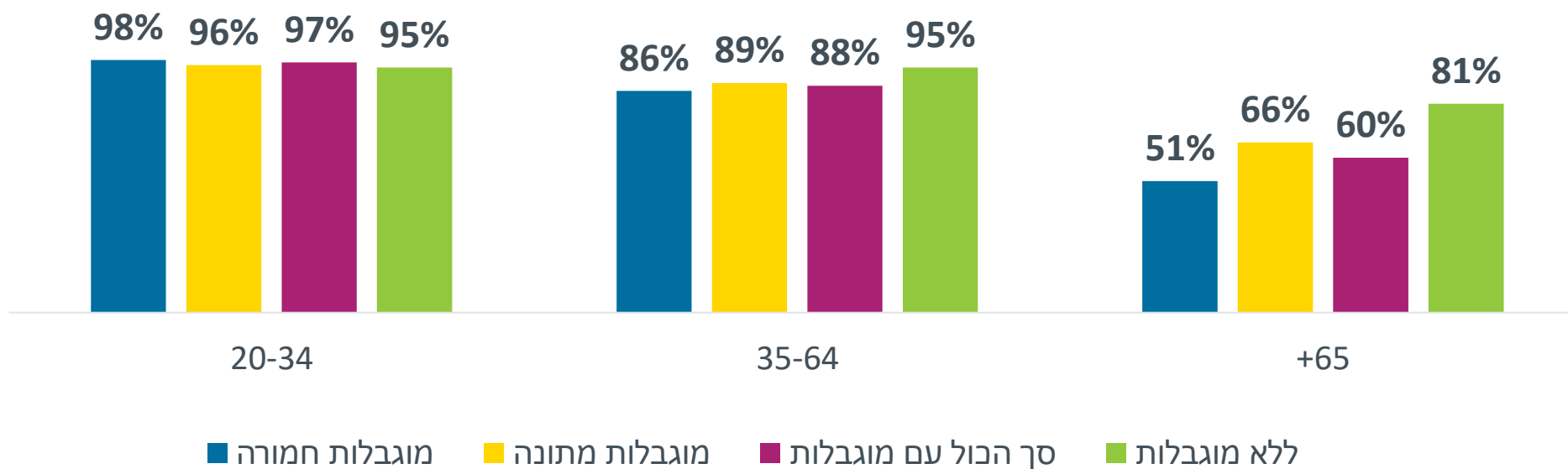

אוריינות דיגיטלית

כמעט כל האנשים עם מוגבלות בגיל העבודה משתמשים באינטרנט

שימוש באינטרנט, באמצעות הטלפון או המחשב, בשלושת החודשים שקדמו לסקר,
לפי מידת המוגבלות ולפי קבוצות גיל, 2020 (באחוזים)²

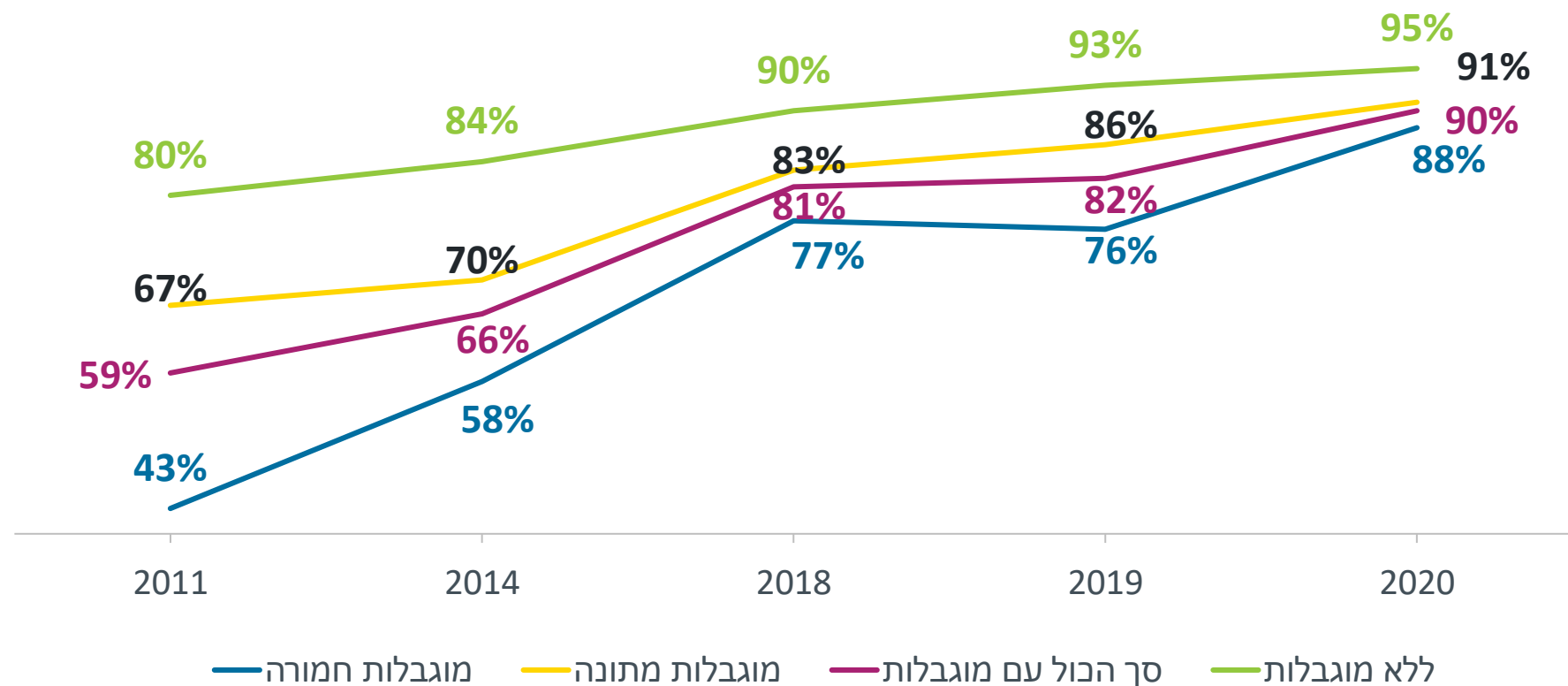

² בשל שיעור המענה הנמוך של אנשים עם מוגבלות חמורה, טעות הדגימה בקרב בני 20-34 עם מוגבלות חמורה היא גבוהה.

במשך השנים חלה עלייה יותר בשימוש באינטרנט בקרב אנשים עם מוגבלות מבקרב אנשים ללא מוגבלות

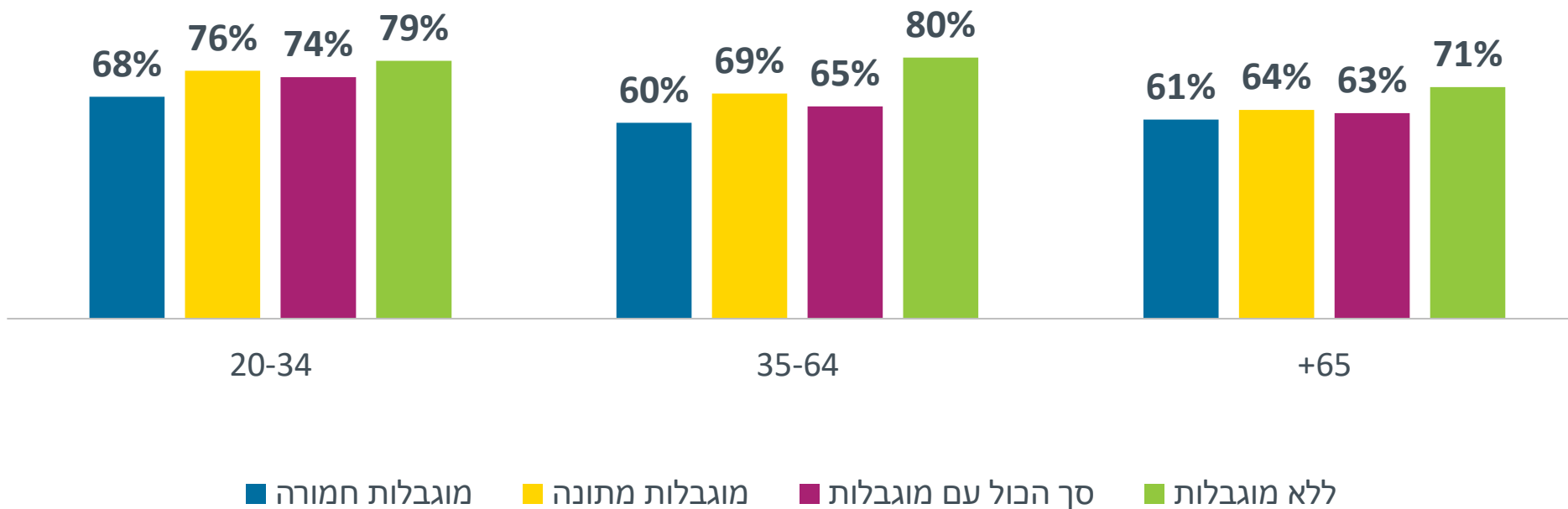
שימוש באינטרנט, באמצעות הטלפון או המחשב, בשלושת החודשים שקדמו לסקר, לפי מידת המוגבלות ולפי קבוצות גיל, בשנים נבחרות (באחוזים)

פחות אנשים עם מוגבלות סבורים שהטכנולוגיות הדיגיטליות משפרות את איכות חייהם לעומת אנשים ללא מוגבלות

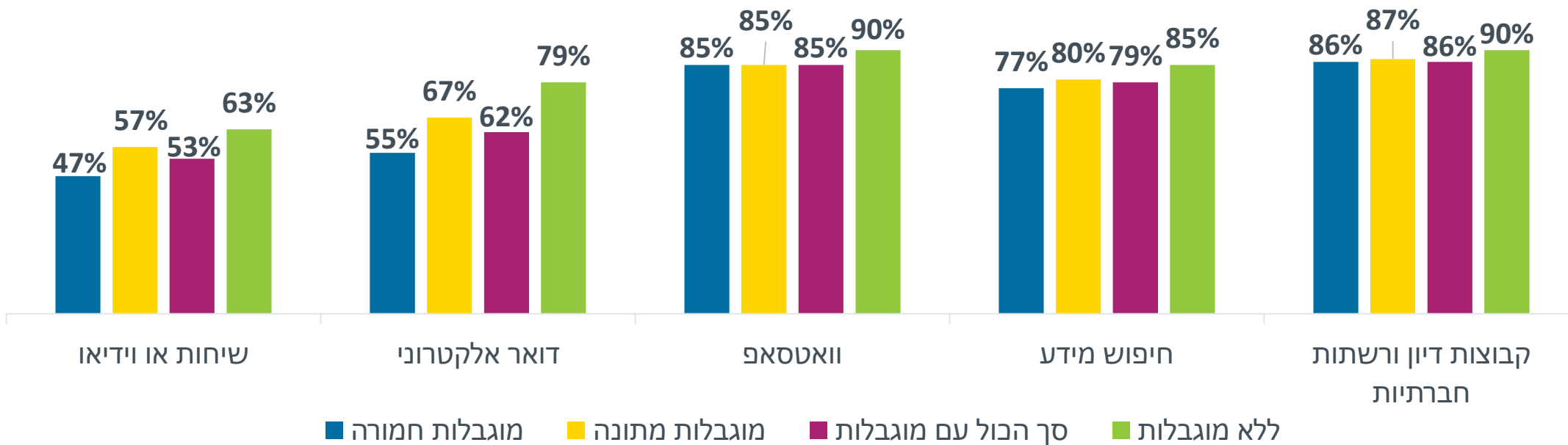
משיבים שחושבים שהטכנולוגיות הדיגיטליות משפרות את איכות חייהם, לפי מידת המוגבלות ולפי קבוצות גיל, 2020 (באחוזים)

שיעור האנשים עם מוגבלות שמתמשים בווטסאפ וברשתות חברתיות דומה לשיעור האנשים ללא מוגבלות

בני 20-64 אשר השתמשו באינטרנט לצרכים שונים, בשלושת החודשים שקדמו לסקר, לפי מידת המוגבלות, 2020 (באחוזים)

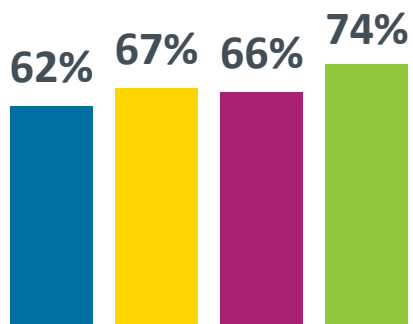

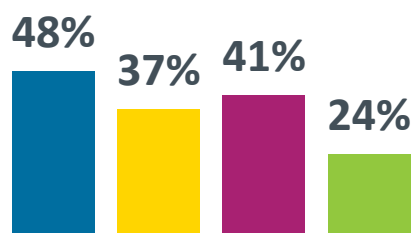
אנשים עם מוגבלות מעידים על קשיים גדולים יותר בתחום המיומנויות הדיגיטליות לעומת אנשים ללא מוגבלות

בני 20-64, לפי מידת המוגבלות, 2020 (באחוזים)

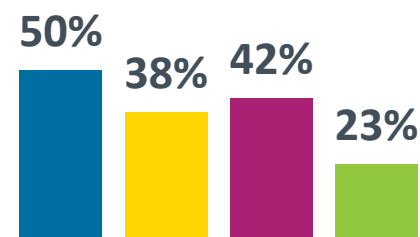
מסוגלים לפתור בעיות טכניות במחשב, במידה רבה או מסוימת, ללא עזרת בעל מקצוע

זקוקים להדרכה ולהכשרה בנושא שימוש באינטרנט

מתקשים לרכוש מיומנויות טכנולוגיות חדשות

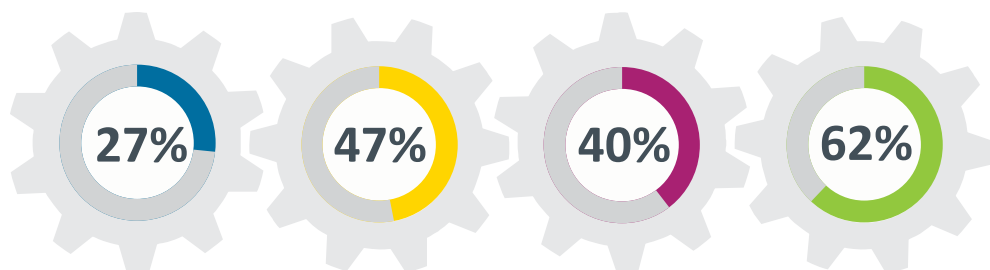
■ מוגבלות חמורה
 ■ מוגבלות מתונה
 ■ סך הכול עם מוגבלות
 ■ ללא מוגבלות

פחות אנשים עם מוגבלות משתמשים באינטרנט לצורך לימודים ותעסוקה לעומת אנשים ללא מוגבלות

בני 20-64 אשר השתמשו באינטרנט לצורך לימודים ותעסוקה, בשלושת החודשים שקדמו לסקר, לפי מידת המוגבלות, 2020 (באחוזים)

שימוש באינטרנט לצורך תעסוקה

שימוש באינטרנט לצורך לימודים

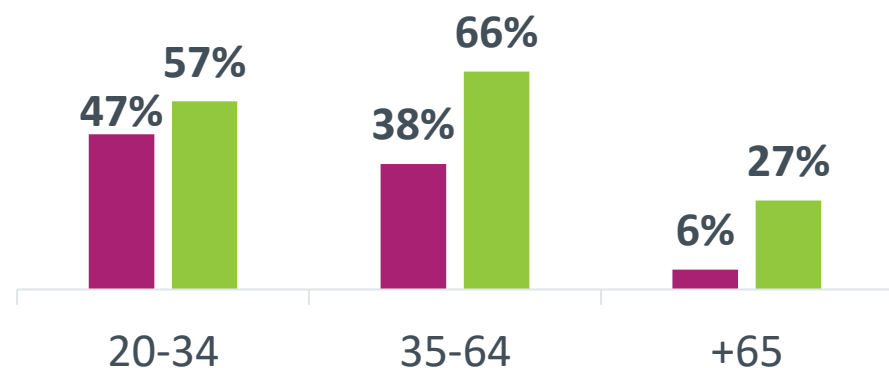
■ מוגבלות חמורה ■ מוגבלות מתונה ■ סך הכול עם מוגבלות ■ ללא מוגבלות

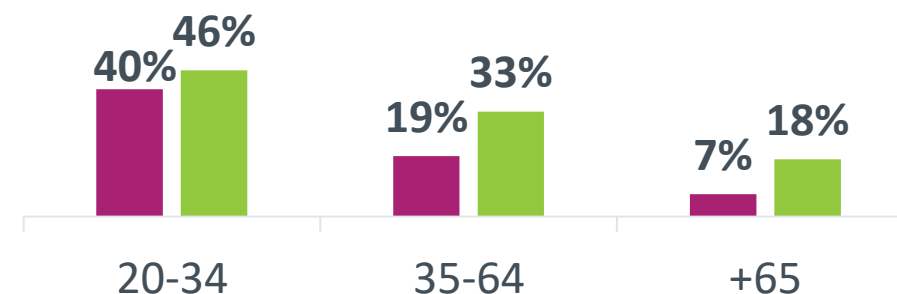
הפערים בין אנשים עם מוגבלות לאנשים ללא מוגבלות בשימוש באינטרנט לצורך לימודים ותעסוקה ניכרים בכל הגילים

שימוש באינטרנט לצורך לימודים ותעסוקה, בשלושת החודשים שקדמו לסקר, לפי קבוצות גיל, 2020 (באחוזים)

שימוש באינטרנט לצורך תעסוקה

שימוש באינטרנט לצורך לימודים

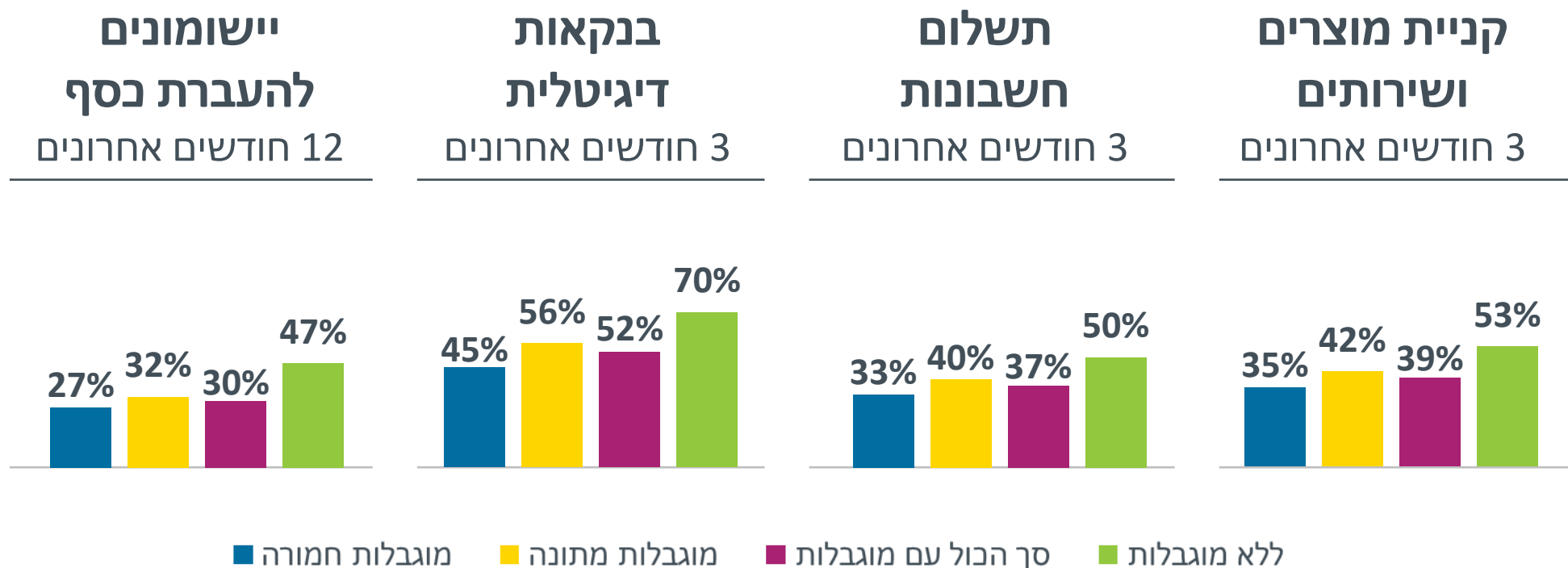

■ עם מוגבלות ■ ללא מוגבלות

פחות אנשים עם מוגבלות משתמשים באינטרנט לצורך כלכלי-מסחרי לעומת אנשים ללא מוגבלות

בני 20-64 אשר השתמשו באינטרנט לצרכים שונים, בשלושת/שנים עשר החודשים שקדמו לסקר, לפי מידת המוגבלות, 2020 (באחוזים)

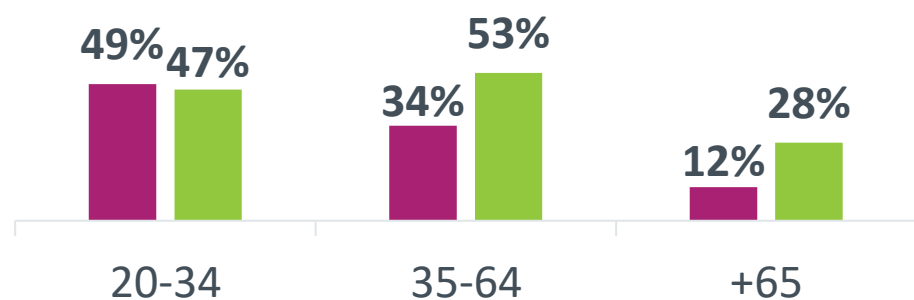

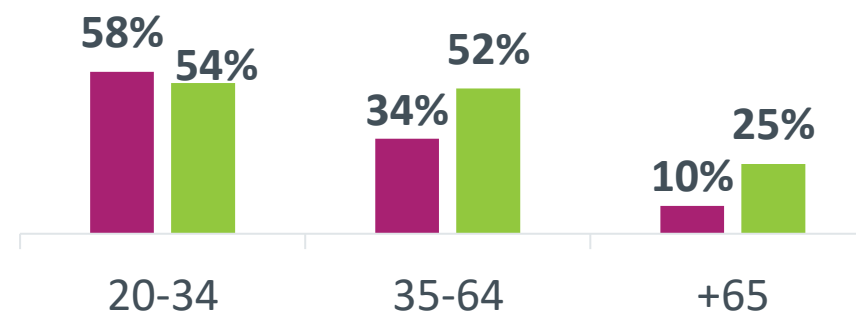
בני 20-34 עם מוגבלות משתמשים באינטרנט לקניית מוצרים ושירותים ולתשלום חשבונות בשיעור דומה לבני גילם ללא מוגבלות

שימוש באינטרנט לקניית מוצרים ושירותים ולתשלום חשבונות, בשלושת החודשים שקדמו לסקר, לפי קבוצות גיל, 2020 (באחוזים)

תשלום חשבונות באינטרנט

קניית מוצרים ושירותים באינטרנט

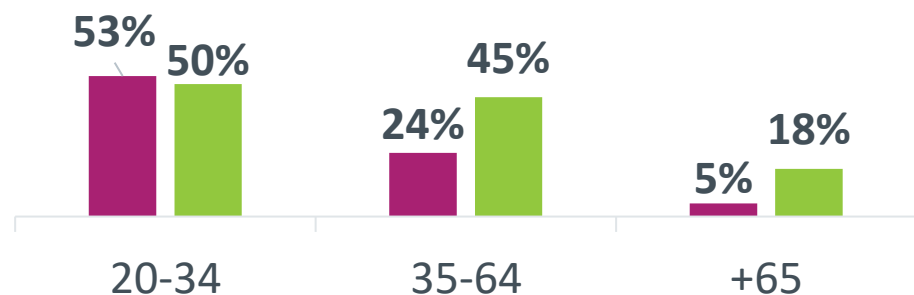
■ עם מוגבלות ■ ללא מוגבלות

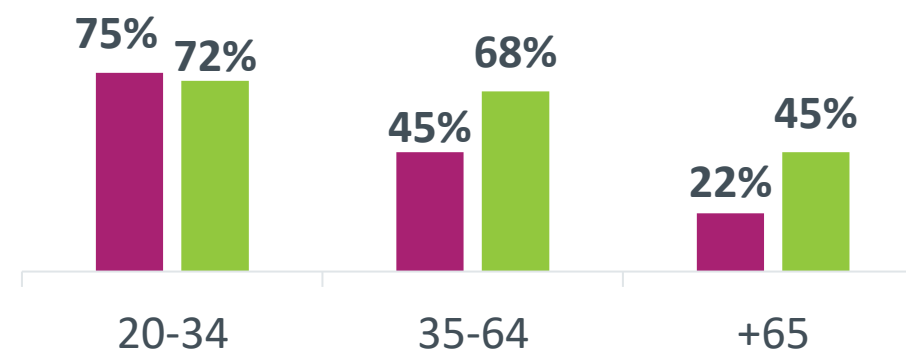
בני 20-34 עם מוגבלות משתמשים באינטרנט להתנהלות כלכלית בשיעור דומה לבני גילם ללא מוגבלות

שימוש באינטרנט לבנקאות דיגיטלית וביישומונים להעברת כסף, בשלושת/שנים עשר החודשים שקדמו לסקר, לפי קבוצות גיל, 2020 (באחוזים)

יישומונים להעברת כסף 12 חודשים אחרונים

בנקאות דיגיטלית 3 חודשים אחרונים

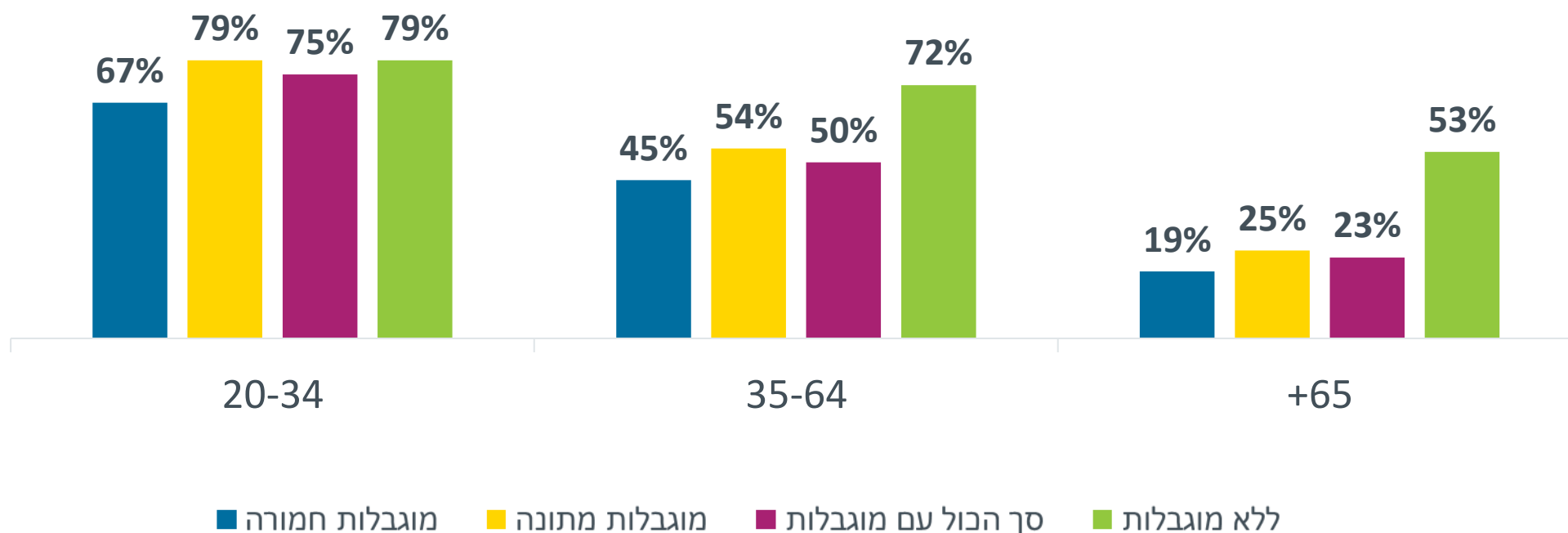

■ עם מוגבלות ■ ללא מוגבלות

אנשים עם מוגבלות מדווחים פחות על הצלחה בשימוש בנקאות דיגיטלית או טכנולוגית לעומת אנשים ללא מוגבלות

דיווח על הצלחה, או על הצלחה ללא קושי, לבצע פעולות בנקאות באמצעות האינטרנט או באמצעות מכשירים טכנולוגיים שהבנק מציע ללא עזרת פקיד, לפי מידת המוגבלות ולפי קבוצות גיל, 2020 (באחוזים)

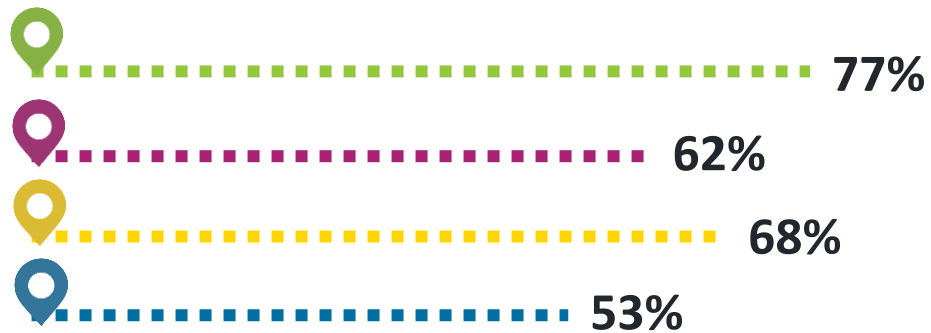

פחות אנשים עם מוגבלות משתמשים באינטרנט לצורכי תחבורה לעומת אנשים ללא מוגבלות

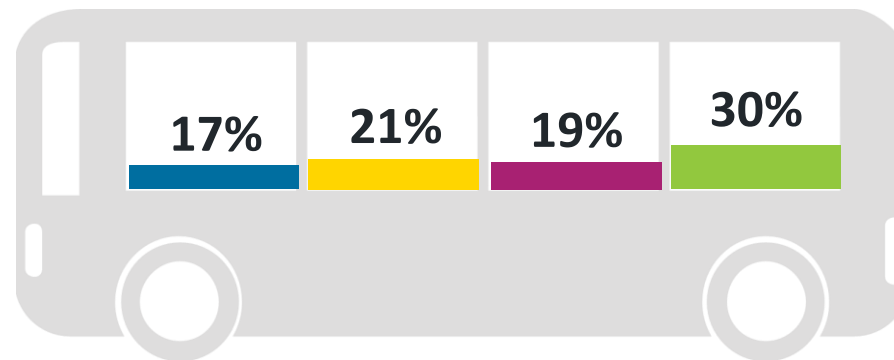

בני 20-64, לפי מידת המוגבלות, 2020 (באחוזים)

השתמשו ביישומונים לניווט כדי להגיע ממקום למקום, בתדירות כלשהי, בשלושת החודשים שקדמו לסקר

השתמשו ביישומונים או באתרי אינטרנט לצורך תכנון נסיעות בתחבורה ציבורית, בשלושת החודשים שקדמו לסקר

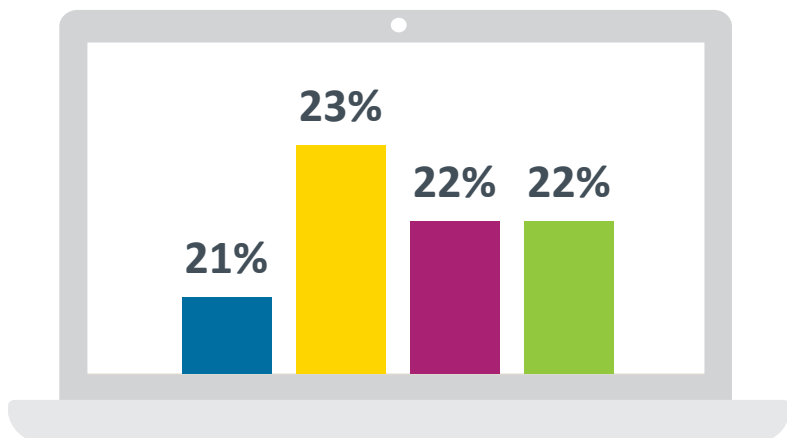
■ מוגבלות חמורה
 ■ מוגבלות מתונה
 ■ סך הכול עם מוגבלות
 ■ ללא מוגבלות

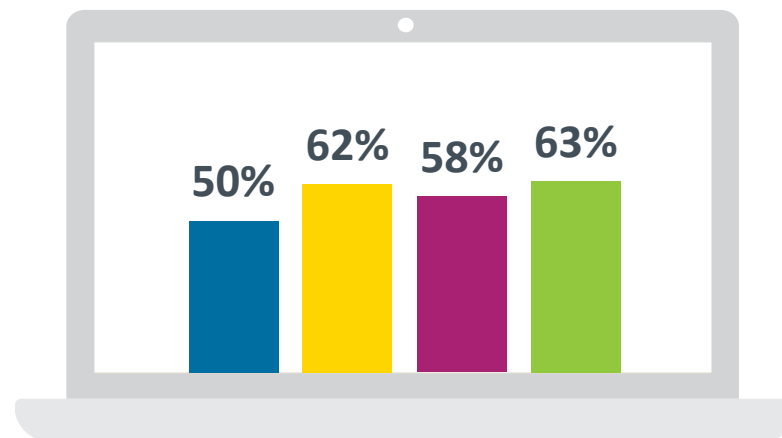
אנשים עם מוגבלות משתמשים בשירותי ייעוץ ובשירותים מקוונים בתחום הבריאות בתדירות דומה לזו של אנשים ללא מוגבלות

בני 20-64, לפי מידת המוגבלות, 2020 (באחוזים)

נוהגים להשתמש בשירותי ייעוץ
מקוונים של קופת החולים
כגון ייעוץ אונליין עם רופא או אחות
בשיחת וידאו או צ'אט

נוהגים להשתמש בשירותים
מקוונים של קופת החולים
כגון הזמנת תור,
בקשת אישורים והתחייבויות

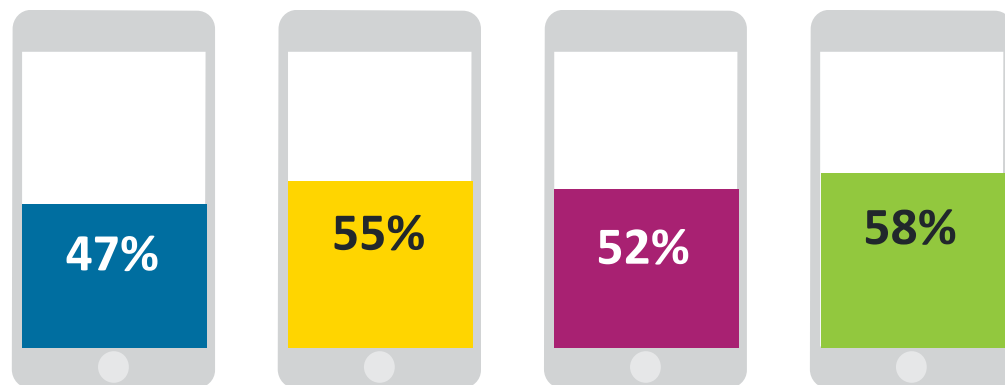

■ מוגבלות חמורה
 ■ מוגבלות מתונה
 ■ סך הכול עם מוגבלות
 ■ ללא מוגבלות

פחות אנשים עם מוגבלות מדווחים על כניסה לאתרי ממשל מקוונים לעומת אנשים ללא מוגבלות

בני 20-64 אשר נכנסים לאתרים של גופים ממשלתיים, כגון משרדי ממשלה והמוסד לביטוח לאומי, לפי מידת המוגבלות, 2020 (באחוזים)

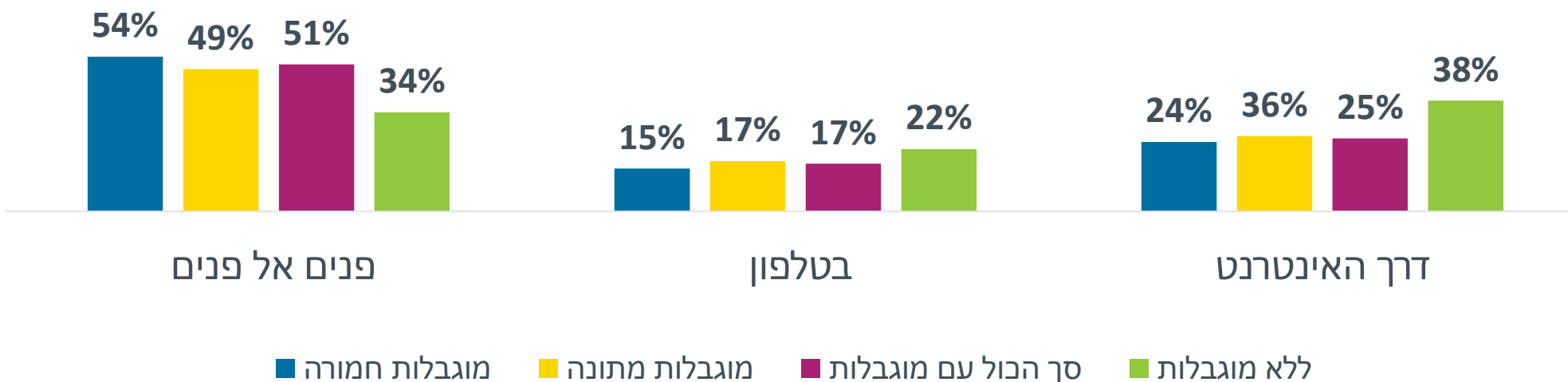

■ מוגבלות חמורה ■ מוגבלות מתונה ■ סך הכול עם מוגבלות ■ ללא מוגבלות

פחות אנשים עם מוגבלות מעדיפים לנהל תקשורת מקוונת עם משרדי ממשלה לעומת אנשים ללא מוגבלות

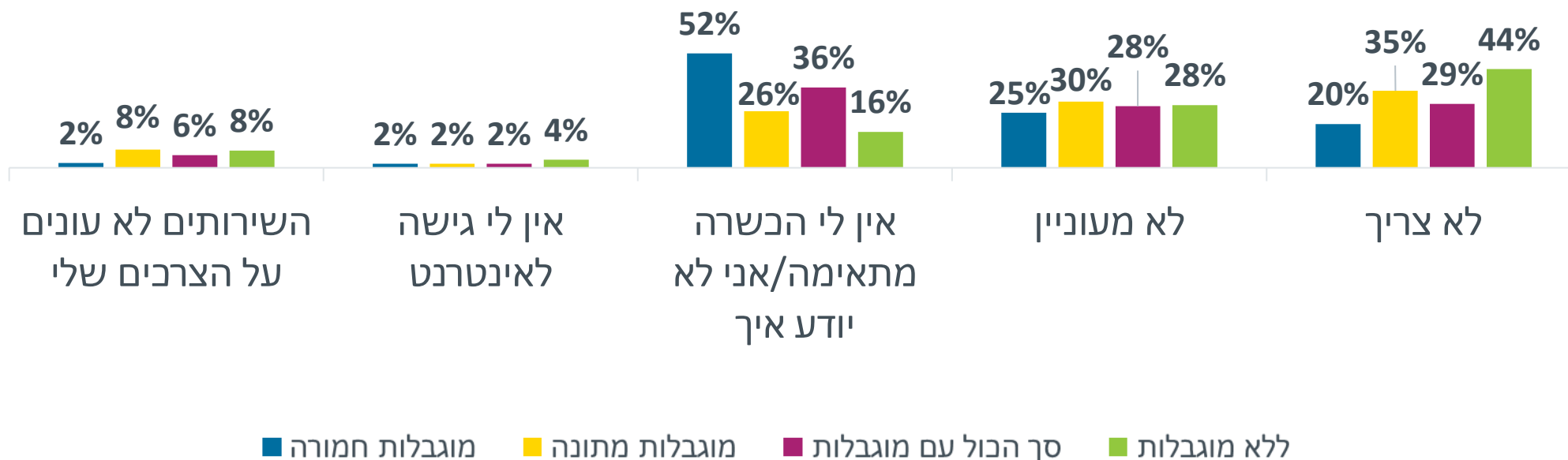
הדרך שבה בני 20-64 מעדיפים לנהל תקשורת עם גופים ממשלתיים, כגון המוסד לביטוח לאומי, משרד הרישוי או רשות האוכלוסין, לפי מידת המוגבלות, 2020 (באחוזים)

52% מן האנשים עם מוגבלות חמורה מדווחים כי הסיבה לאי-שימוש באתרים ממשלתיים הוא מחסור במיומנויות דיגיטליות או היעדר הכשרה מתאימה

סיבות שונות שציינו בני 20-64 לאי-שימוש באתרים ממשלתיים, לפי מידת המוגבלות, 2020 (באחוזים)

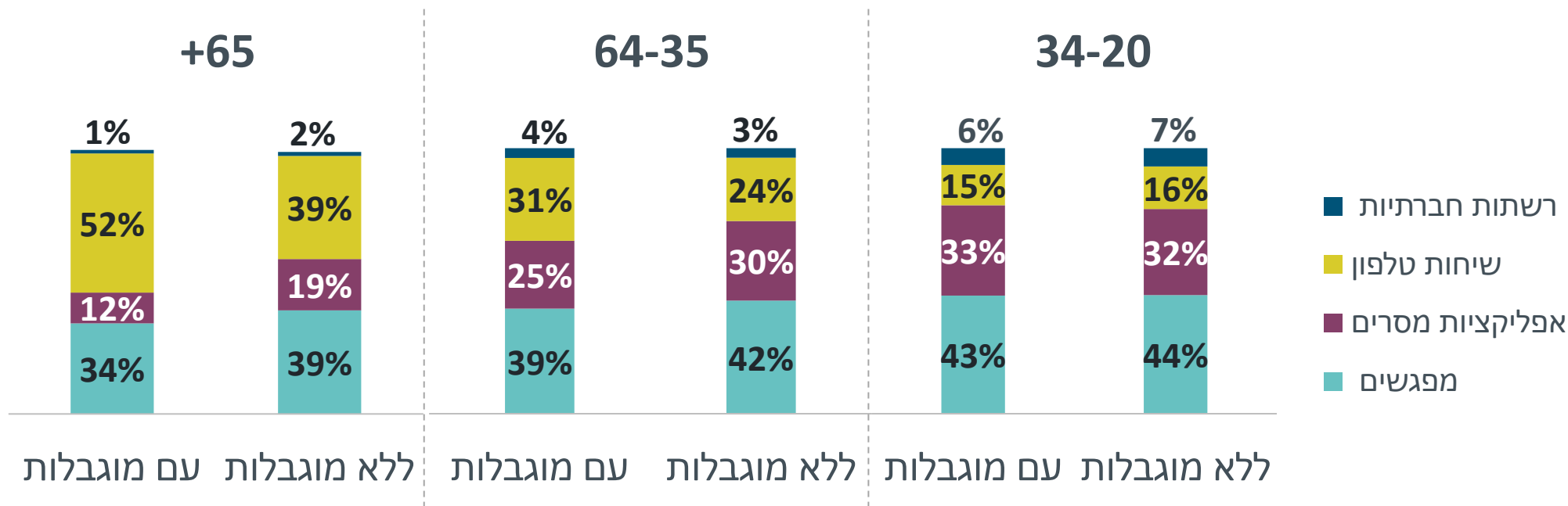
קשרים חברתיים בעידן הדיגיטלי

אין הבדלים ניכרים בדרך העיקרית שבה אנשים בני אותו גיל, עם וללא מוגבלות, מקיימים קשרים חברתיים

לפי קבוצות גיל, 2020 (באחוזים)⁷

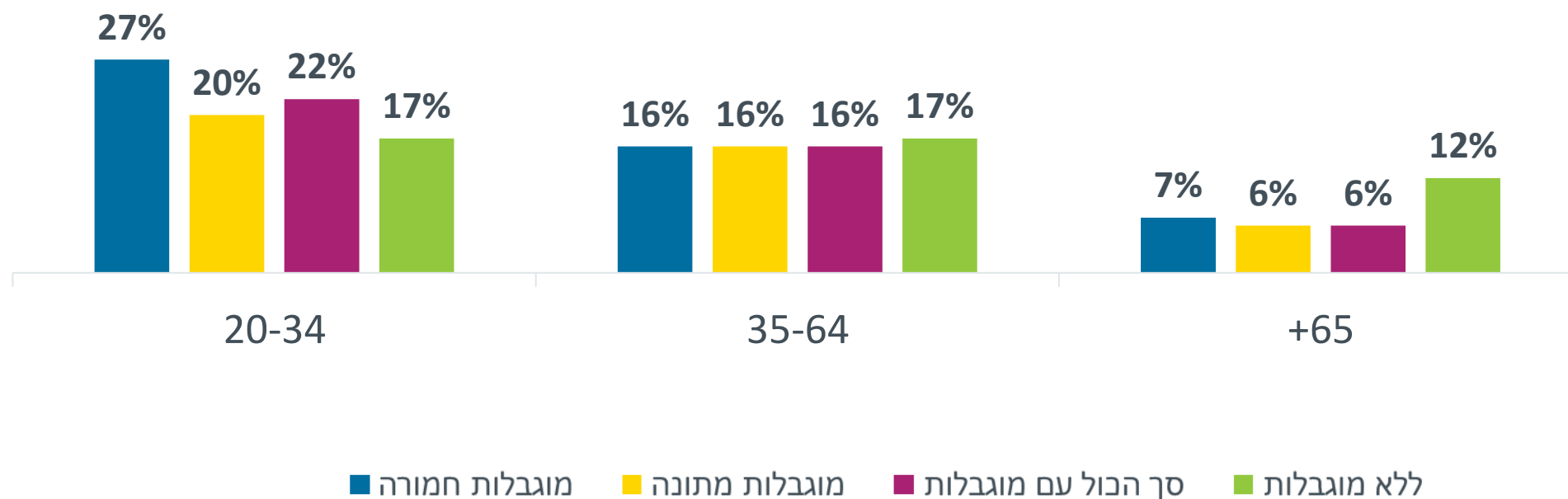

⁷דרכים שצוינו בשכיחות נמוכה (פחות מ-2%) בכל הגילים, בלוגים, שיחות וידיאו, דואר אלקטרוני, חדרי צ'אט ומשחקים ברשת.

ליותר בני 20-34 עם מוגבלות יש קשרים עם חברים באינטרנט שמעולם לא פגשו פנים אל פנים לעומת בני גילם ללא מוגבלות

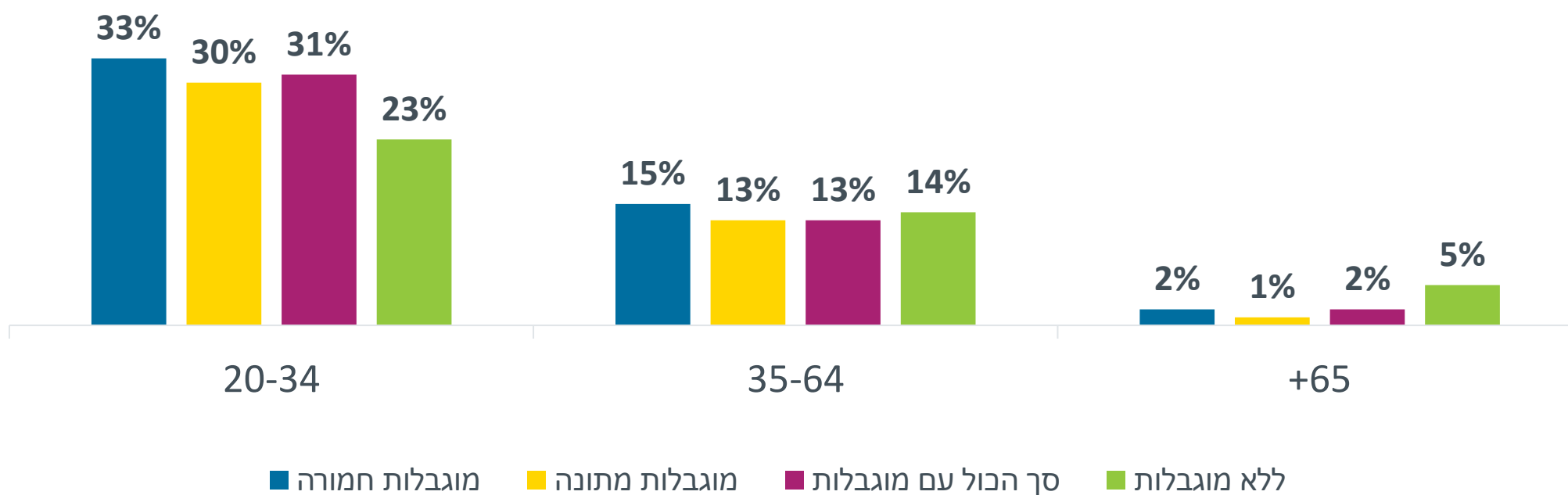
קשרים חברתיים מקוונים, לפי מידת המוגבלות ולפי קבוצות גיל, 2020 (באחוזים)

יותר בני 20-34 עם מוגבלות נפגשו עם חברים שהכירו באינטרנט לעומת בני גילם ללא מוגבלות

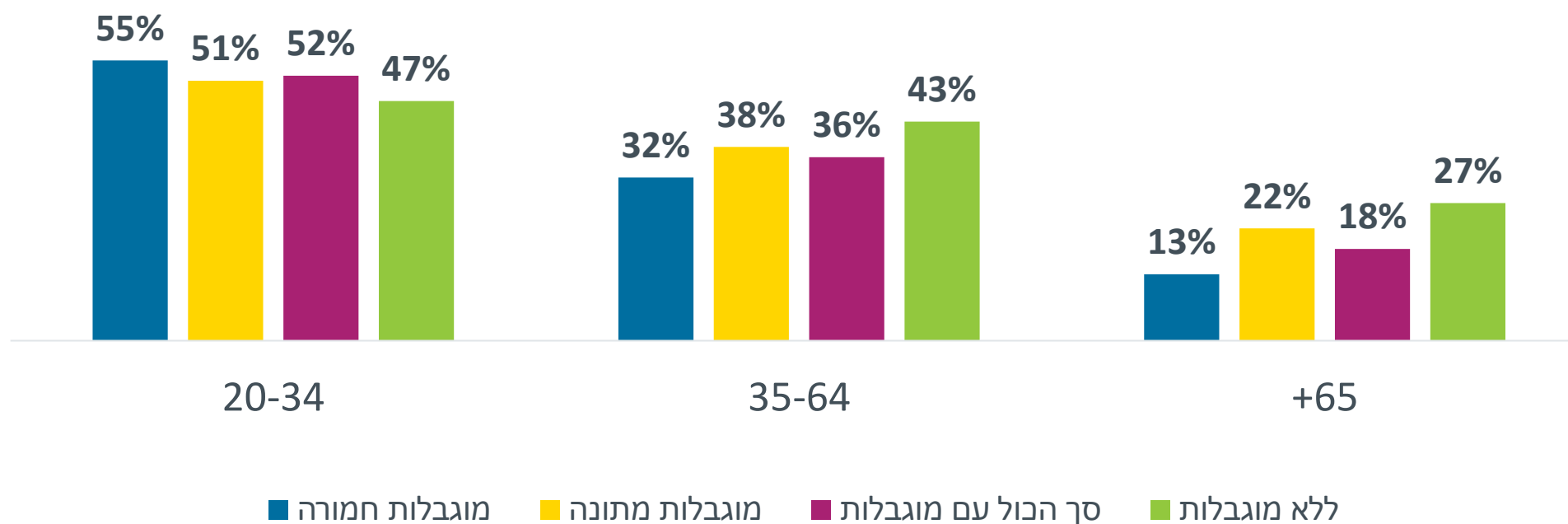
פגישה עם חבר או חברה לאחר היכרות באינטרנט, לפי מידת המוגבלות ולפי קבוצות גיל, 2020 (באחוזים)

בני 20-34 עם מוגבלות מחדשים קשרים חברתיים מן העבר באמצעות האינטרנט יותר מבני גילם ללא מוגבלות

שימוש באינטרנט לחידוש קשרים חברתיים, לפי מידת המוגבלות ולפי קבוצות גיל, 2020
(באחוזים)

סיכום ומסקנות

אוריינות דיגיטלית

יש עלייה בשיעור האנשים שמתמשים באינטרנט. עלייה זו חדה יותר בקרב אנשים עם מוגבלות

- 59% מן האנשים עם מוגבלות ו-80% מן האנשים ללא מוגבלות עשו שימוש באינטרנט בשנת 2011, לעומת 90% מן האנשים עם מוגבלות ו-95% מן האנשים ללא מוגבלות בשנת 2020.
- העלייה החדה ביותר היא בקרב אנשים עם מוגבלות חמורה.

עם זאת, יש פערים באוריינות הדיגיטלית והטכנולוגית בין אנשים עם מוגבלות לאנשים ללא מוגבלות

- פחות אנשים עם מוגבלות משתמשים באינטרנט לצורך שיחת וידיאו ודואר אלקטרוני לעומת אנשים ללא מוגבלות.
- יותר אנשים עם מוגבלות הביעו קושי לרכוש מיומנויות טכנולוגיות חדשות: 42% לעומת 23% מן האנשים ללא מוגבלות.
- יותר אנשים עם מוגבלות הביעו צורך בהכשרה ובהדרכה באינטרנט: 41% לעומת 24% מן האנשים ללא מוגבלות.

יש פערים בהיקף השימוש באינטרנט לצרכים שונים, בין אנשים עם מוגבלות לאנשים ללא מוגבלות

- אף על פי שאנשים עם מוגבלות יכולים להיתרם רבות מן היתרונות של שירותים דיגיטליים (בעיקר אם יש להם קשיי ניידות), הם משתמשים פחות באינטרנט לצורכי כלכלה ומסחר, שירותים מקוונים של קופות החולים, שירותי ממשל ועוד.
- בני 20-34 עם מוגבלות משתמשים באינטרנט לצורך כלכלי-מסחרי בשיעור דומה לבני גילם ללא מוגבלות. עם זאת, הם משתמשים בו פחות לצורכי לימודים ותעסוקה: **40%** משתמשים באינטרנט לצורך לימודים ו-**47%** לצורך תעסוקה, לעומת **46%** ו-**57%** (בהתאמה) מבני 20-34 ללא מוגבלות.
- בחינת החסמים והצרכים של אוכלוסייה זו חשובה לצמצום פערים אלו ולטיוב שירותים.
- ייתכן שחלק מן הפער נובע מהיעדר הנגשה של אתרים ויישומונים. הנגשה של האתרים והמידע המופיע בהם על פי דרישות תקנות הנגישות, יכולה לאפשר ליותר אנשים עם מוגבלות להשתמש בהם.

האינטרנט משמש כלי שמסייע לבני 20-34 עם מוגבלות ליצור קשרים חברתיים

- **52%** מבני 20-34 עם מוגבלות משתמשים באינטרנט כדי לחדש קשרים מן העבר לעומת **47%** מבני גילם ללא מוגבלות.
- **31%** מבני 20-34 עם מוגבלות העידו כי פגשו חבר שהכירו קודם לכן באינטרנט, לעומת **23%** מבני גילם ללא מוגבלות.
- לעומת זאת, בקרב בני 65+, אנשים ללא מוגבלות משתמשים באינטרנט לחידוש קשרים יותר מאנשים עם מוגבלות (**27%** לעומת **18%**, בהתאמה).